

VUOSIEN VARRELTA---YSTÄVYYDEN SILLALLA 8.7.2016 / TAPANI HANKANIEMI

Arvoisa juhlaväki, hyvät ystävät
Kulttuuri on puoli ruokaa. Kuorolaulu vielä
enemmän. Vuoden 1990 Viron laulujuhlien
silloisen esimiehen Indrek Toomen mukaan:
Ennen loppuvat lehdet puista, marjat maasta
ja vesi joesta, ennen kuin loppuvat meidän
laulumme. Näin oli laulava vallankumous
lähtenyt liikkeelle.

Kulttuurin väkevästä voimasta me kälviäläiset
saimme mieleen jääneen todistuksen vuoden
1994 Tallinnan laulujuhlilla. Niillä

ikimuistettavilla juhlilla oli laulajia, tanssijoita ja soittajia liki 40.000. Kulttuuri oli se käynnistävä
voima, joka sai aikaan suuret yhteiskunnalliset muutokset. Tämän päivän Viro on ihan
toisenlainen, kuin se Viro, jonka kohtasimme ystävyyskuntamme ensimmäisinä vuosina.
Mistä ystävyyskuntamme sitten alkoi? Silloisen Kälviän-Ullavan yläasteen rehtorin Vesa-Matti
Niskasen mukaan keväällä 1989 virisi keskustelu opettajahuoneessa ystävyyskoulun
hankkimisesta Viron maalta. Kälviä sai kouluhallitukselta seitsemän koulun nimilistan. Niissä oli
rehtorien nimet sekä puhelinnumerot. Koulutoimenjohtaja Ari Harju antoi rehtori Niskaselle
vapaat kädet valita ystävyyskoulun.

Niskanen valitsi Järva-Jaanin koulun, koska rehtorin nimi oli Eduard Elbrecht, saksalaisperäinen
nimi. Hän ajatteli, että heille löytyy yhteinen kieli. No Elbrecht puhui myös suomea ja juttu alkoi
luistaa. Siitä se lähti.

Ystävyys laajeni sitten ystävyyskoulutoiminnasta ystävyyskuntatoiminnaksi, niin että
ensimmäinen ystävyyskuntasopimus solmittiin Kälviällä 5.8.1991. Tämä puitesopimus laadittiin
niin asiantuntevasti, että se on edelleenkin voimassa.

Alku oli hankalaa. Kuukausi ystävyyskuntasopimuksen jälkeen kirjoitti kunnanjohtaja Rein Köster
kollegalleen Unto Kalliselle muun muassa. ”Meidän sopimuksen allekirjoituksesta on kulunut jo
kuukausi, joka on ollut Viron kansalle kireää aikaa. Välillä tuntui siltä, että tapaaminen Kälviällä
jää viimeiseksi. Mutta onneksi kaikki alkoi kääntyä parempaan suuntaan.”

Näistä ajoista kertoo myös kolhoosin silloinen esimies Arvi Kallakmaa: ”Minun näkemykseni on,
että ystävyys Kälviän kunnan kanssa on ollut meille isona tukena miehitysajan haavojen
parantamisessa.”

Kälviän kunnanjohtaja Unto Kallinen muistelee ensimmäistä Järva-Jaanin matkaansa:
”Isäntiämme kiinnosti erityisesti kunnallisen itsehallinnon kehittäminen ja suomalainen
verotuskäytäntö.”

Nämä kaksikymmentäviisi vuotta ovat olleet sekä täällä meillä että teillä Järva-Jaanissa
historiallisen muutoksen aikaa. Virossa ja Järva-Jaanissa on kuljettu pitkä matka
kolhoosivetoisesta järjestelmästä kunnalliseen itsehallintoon. Viro on nyt EU:n jäsenvaltio,
euromaa ja sotilasliitto Naton jäsen. Kaikkeaa tätä mullistavaa kehitystä me kälviäläiset olemme
saaneet seurata ikään kuin näköalapaikalta. Parasta aikaa teillä on suunnitteilla uusi Järvan
kunta, josta tulisi kenties 7 kunnan yhteenliittymä.

Paljon on meillä Suomessa ja Kälviälläkin tapahtunut. Markka on historiaa ja kuulumme myös Euroopan Unioniin. Kuntarintamalla virta on vienyt meidät kälviäläiset kuntaliitokseen Kokkolan kanssa. Parasta aikaa Suomessa puhaltavat suurten muutosten tuulet. Maakuntahallinto ja terveyden ja sosiaalisektorin uudet hallinnot ovat rakenteilla.

Ystävyyskuntatoiminta laajeni edelleen, Kälviän ja Järva-Jaanin seurakunnat solmivat niin ikään ystävyysuhteet. Monet järjestöt ja yksityiset kuntalaiset saivat ystäviä lahden takaa.

Ystävyys sillalla riitti kulkijoita. Viralliset vierailut olivat säännöllisiä ja vuosittaisia.

Kälviän Tarmo ja Jarva-Jaanin urheiluväki on järjestänyt yhteisiä kilpailuja ja kilpailijavaihtoja puolin ja toisin.

Kälviäläisillä maatiloilla on työskennellyt useita lomittajia Järva-Jaanista ja Virossa.

Kulttuurivaihtoa on ollut runsaasti. Kuorot ja musiikkiesiintymiset ovat ilahduttaneet monia vierailuja. Taidenäyttelyt ovat olleet osa ystävyyskuntatoimintaa. Tässäkin tilaisuudessa nähdään Ulle Bergmannin taidetta. Lisäksi kuulemme tasokasta musiikkia ja näemme taidokasta tanssia.

Useimmat 1990-luvun taitteessa solmitut ystävyyskuntasuhteet ovat olojen vakiintuessa hiipuneet. Tämä Kokkolan ja Järva- Jaanin ystävyys on edelleen toimiva.

Kokkolan kaupunginjohtaja Antti Isotalus kirjoitti Ystävyys Sillalla- Söprus Sillal kirjan tervehdyssanoissaan: ”Uusien mahdollisuuksien toivo ja ilo on siivittänyt kuntien edustajien ja kuntalaisten välistä kanssakäymistä. Ystävyys sillalle on tullut yhä turvallisemmat peruspilarit ja kutsuvasti avarat kaiteet. Sitä myöten on ollut hyvä käydä yhdessä tulevaisuutta kohti.”

Kaksi sillanrakentajaa on tässä yhteydessä erityisesti syytä nostaa esiin. Kulttuurijohtaja Tuve Kärner teillä siellä Järva-Jaanissa ja kulttuurisihteeri Kirsi Hänninen täällä meidän Kälviällä. Heidän sydämensä ovat sykkineet ystävyyskuntatyölle. Molempien panos on ollut ratkaisevan tärkeitä. He eivät ole päästäneet kuntiemme välistä polkua nurmettumaan.

Olemme kokeneet kanssanne monta ikuisesti mieleen jäävää tapahtumaa. Olemme saaneet olla mukana uuden Viron ensimmäisissä vapaissa laulujuhliissa, joissa tunnelma oli käsin kosketeltavan isänmaallinen ja liikuttava. Olemme olleet valitsemassa Setu-maassa kuningasta. Monet arvokkaat juhlahetket on yhdessä vietetty. Teidän kaunis maanne on tullut tutuksi melkein jokaiselta kolkaltaan retkillämme. Paljon on muistoja ja paljon on yhdessä nähty ja koettu. Me kälviäläiset olemme kohdanneet aina vierailujemme aikana Virossa ja Järva-Jaanissa suurenmoista ystävällisyyttä. Meille monille on jo kertynyt Järva-Jaanissa ystäviä ja tuttuja siinä määrin, että sinne tullessa tuntuu aina kuin saapuisi sukulaisiin.

Tänään käydyssä ystävyyskuntakokouksessa todettiin, että teillä Järva-Jaanissa on myönteinen kehitys menossa. Olette rakentamassa ja kehittämässä uutta vesi- ja viemärijärjestelmää. Myös uusi kaukolämpökeskus on tulossa. Mielenkiintoinen matkailukeskusprojekti ja vanhojen autojen museo on etenemässä EU-hankkeena. Uusi katsastusasema ja lisää teollisia työpaikkoja on syntymässä.

Ystävyys sillalla-Söprus sillal on vielä tukevat sillan niskat. Silloiset rakentajat tekivät siitä niin kestävän, että se vielä 25 vuoden jälkeenkin on kulkukelpoinen. Ystävyys sillalta kaipaakin kuitenkin uusia kulkijoita. Sillan kansi tarvitsee lisää innokkaita kunnostajia.

Päivän kokouksessa yksimielisesti sovittiin, että ystävyystoiminnan painopistealueita ovat tulevaisuudessa kouluyhteistyö, elinvoima ja teknisen alueen yhteistyö sekä tietenkin hedelmällistä kulttuuriyhteistyötä jatketaan. Lisäksi todettiin, että kälviäläiset ja järvajaanilaiset

tulevat olemaan edelleen tämän ystävyyskuntatoiminnan ydintä mutta toimintaa on jatkossa syytä laventaa Kokkolan ja laajennetun uuden Järvan seudun keskeiseksi.

Hyvät järvojaanilaiset!

Minä ja me kälviäläiset kiitämme lämpimästi teitä järva-jaanilaiset ystävydestä ja menneistä 25 vuodesta. Toivottavasti näitä mukavia yhteisiä vuosia on tästä eteenkin päin.

LÄBI AASTATE SÕPRUSE SILLAL 8.7.2016

Austatud peolised, head sõbrad

Kultuur moodustab pool meie toidust. Koorilaul veelgi enam. 1990 aasta Eesti laulupeol ütles üldkomisjoni esimees Indrek Toome: Enne saavad otsa lehed puudelt, lõppevad marjad metsast ja vesi jõest, enne kui lõpeb meie laul. Nii oli Eesti laulev revolutsioon saanud alguse.

Meie, kälviälased kogesime kultuuri vägevat jõudu 1994 aasta laulupeol. Sellel, alaliseks meeldejäänud peol oli lauljaid, tantsijaid ja pillimängijaid kokku pea 40 000. Just kultuur oli see jõud, mis käivitas suured muudatused ühiskonnas. Eesti on täna üsna erinev sellest Eestist, mida me meie sõpruse algusaastatel tundma õppisime.

Millest meie sõprus siis alguse sai? Toonase Kälviä-Ullava kooli direktori, Vesa-Matti Niskaneni sõnul, tekkis kevadel 1989 kooli õpetajatetoas arutelu Eestist sõpruskooli leidmise üle. Kälviä kool sai haridusosakonnalt nimekirja seitsme Eesti kooli nimega. Nimekiri sisaldas koolidirektorite nimesid ja telefoninumbreid. Haridusosakonna esimees Ari Harju andis direktor Niskanenile vabad käed sõpruskooli valimiseks.

Niskanen tegi valiku Järva-Jaani kooli kasuks, sest direktori nimi oli Eduard Elbrecht, saksapärase nimi. Ta lootis, et nad saavad suhelda ühises saksa keeles. Kuid Elbrecht rääkis ka soome keelt ja koostöö hakkas sujuma. Nii see algas.

Sõprus laienes sõpruskoolide tegevuselt valdadevaheliseks koostööks, 5.8.1991 sõlmiti Kälviäs esimene sõprusvaldade koostöö leping. Raamleping on koostatud nii asjatundlikult, et see on endiselt jõus.

Algus oli raske. Kuu aega peale lepingu allkirjastamist kirjutas vallvanem Rein Köster kolleeg Unto Kallinenile "Meie lepingu sõlmimisest on kulunud kuu, mis on olnud Eestile äärmiselt ärev aeg. Kohati tundus, et meie kohtumine Kälviäs jääb viimaseks. Aga õnneks pöördus kõik paremasse suunda. "

Nendest aegadest räägib ka kolhoosi esimees Arvi Kallakmaa: "Minu arvamus on, et sõprus Kälviä vallaga on olnud suureks toeks okupatsioonijärgse haavadest paranemisel".

Kälviä vallavanem Unto Kallinen meenutab esimest reisi Järva-Jaani: "Meie võõrustajad olid eriti huvitatud kohaliku omavalitsuse arendamisest ja Soome maksusüsteemist."

Need kakskümmend viis aastat on olnud nii siin kui seal Järva-Jaanis ajalooliste muutuste periood. Eesti ja Järva-Jaani on käinud pika tee kolhoosikesksest ühiskonnast toimiva omavalitsuseni. Eesti on nüüd Euroopa Liidu liikmesriik, euroriik ning sõjalise alliansi NATO liige. Seda revolutsioonilist arengu on meil, kälviälastel olnud võimalus justkui vaateplatvormilt vaadata. Praegusel hetkel toimuvad teil valdade liitumisläbirääkimised ning sündimas on seitsmest vallast koosnev Järva vald.

Palju on juhtunud ka meil Soomes ja Kälviäs. Soome Mark on ajalugu ja me kuulume Euroopa Liitu.

Haldusreformi voog on viinud kälviälased liitumiseni Kokkolaga. Praegusel hetkel puhuvad Soomes suurte

muutuste tuuled. Maakondlikud omavalitsusorganid on muutumas ning tervishoiu- ja sotsiaalteenuste sektori uus struktuur on valmimisel.

Sõprusvaldade tegevus nakatas ka kogudusi, ning sõprussuhted tekkisid samuti koguduste vahele. Paljud organisatsioonid ja valla elanikud leidsid sõpru Soome lahe teisel pool. Sõpruse sillal oli piisavalt kõndijaid, delegatsioonide ametlikud koostööreisid toimusid igal aastal regulaarselt.

Kälviä Tarmo ja Järva-Jaani sportlased on korraldatud ühiseid võistlusi ja võtnud mõõtu mõlemal pool lahte.

Kälviä taludes on teinud tööd mitmed puhkuseasendajad Järva-Jaanist ja Eestist; palju on korraldatud kultuurivahetust. Koorid ja muusikud on krooninud ühiseid külaskäike, kunstinäitused on olnud sõprusvaldade töö üheks osaks. Täna selgi kontserdil saame nautida Ülle Bergmanni kunsti. Lisaks kuulame head muusikat ning näeme suurepäraseid tantsu.

Enamik 1990ndatel sõlmitud sõprussidemeid on ühiskonna stabiliseerudes vaibunud. Meie, Kokkola ja Järva- Jaani sõprus toimib endiselt.

Kokkola linnapea Antti Isotalus kirjutas Ystävyiden Sillalla - Sõprus Sillalla raamatu eessõnas: "Usk uutesse võimalustesse ja rõõm koostööst on omavalitsuste esindajatele ja valdade elanikele andnud pärituult tiibadesse. Sõpruse sild on saanud tugevamad tugisambad ja kutsuvalt laiad piirid. Mõõda seda silda on hea edasi minna ühise tuleviku poole".

Kaks sillaehitajat soovin selles kontekstis eriti esile tuua. Kultuurimaja direktor Tuve Kärner Järva-Jaanis ja kultuurisekretär Kirsi Hänninen meil Kälviäs. Nende südamed on tuksunud sõprussidemete töö rütmis. Mõlema panus on olnud äärmiselt oluline. Nad ei ole lasknud meie valdu ühendaval teel rohtuda.

Oleme teiega koos kogenud palju meeldejävvaid sündmusi. Oleme osalenud Eesti esimesel vabal laulupeol, kus õhkkond oli lausa käegakatsutavalt isamaaline ja liigutav. Oleme olnud valimas Setumaa kuningat. Oleme tähistanud koos paljusid väarikaid pidusid ja hetki. Oleme nende reisidega õppinud tundma teie kauni maa igat nurka. Palju on meenutada, palju oleme koos näinud ja kogenud.

Meie kälviälased oleme Eesti ja Järva-Jaani külaskäikude ajal kogenud imelist sõbralikkust. Paljudel meist on Järva-Jaanis nii palju sõpru ja tuttavaid, et sinna saabudes on tunne, nagu külastaks sugulasi.

Täna peetud sõprusvaldade delegatsioonide kohtumisel kuulsime, et Järva-Jaani on arenev vald. Olete arendamas ja ehitamas uut vee- ja kanalisatsiooni süsteemi, tulekul on uus kaugküttesüsteem ning põnev turismiprojekt ja vanade autoed muuseum on taotlemas Euroopa Liidu rahastust. Uus autoed ülevaatluspunkt on toonud valda uusi töökohti.

Ystävyiden sillalla - Sõpruse sillal on tugev konstruktsioon. Toonased sillaehitajad tegid selle nii tugeva, et isegi peale 25 aastat, on selle hea käia. Samas vajab Sõpruse sild uusi käijaid. Sild vajab ka parandajaid. Päeval peetud koosolekul leppisime kokku, et sõprusvaldade töö fookuses on järgnevatel aastatel koolidevaheline koostöö, valdade elujõulisuse ja tehnilise ala koostöö ning loomulikult jätkame viljakat kultuuritööd. Lisaks tõdesime, et kälviälased ja järvajaanilased on edaspidigi koostöö võtmeisikud, kuid tulevikus on hea koostööd laiendada Kokkola ja uue Järva valla kesksiks.

Head järvajaanilased,

Mina ja me kälviälased ütleme suur aitäh sõpruse eest, möödunud 25 aasta eest. Loodan, et neid toredaid aastaid on veel palju ees.